

Warszawa, 18 marca 2022 r.

PROTOKÓŁ

z IV posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego

Czwarte posiedzenie Polskiej Rady Języka Migowego trzeciej kadencji odbyło się w dniu 18 marca 2022 r. o godz. 11:00 w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, w Warszawie.

Zgodnie z listą obecności, stanowiącą zał. nr 1 do protokołu, w posiedzeniu wzięli udział następujący członkowie Rady:

- Maria Skarzyńska (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji),
- Marzena Machałek (Ministerstwo Edukacji i Nauki) – w zastępstwie Pani Joanna Kosińska-Popiel,
- Aleksandra Rusin-Batko (Ministerstwo Sprawiedliwości),
- Adam Pietrasiewicz (Cyfryzacja Kancelarii Prezesa Rady Ministrów),
- dr Małgorzata Czajkowska-Kisil (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- prof. Paweł Rutkowski (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Małgorzata Talipska (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Grzegorz Kozłowski (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących) wraz z przewodnikiem,
- Michał Garncarek (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Bartosz Marganiec (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Marta Abramczyk (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Anna Sacha (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),

oraz:

- Pani Ewa Dąbrowska – główny specjalista Biurze Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Adrian Włodarczyk – Koordynator Dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Posiedzenie na język migowy tłumaczył Pan Bernard Kinov i Pan Paweł Żurawski.

Ustalono następujący porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia;
2. Zatwierdzenie porządku obrad;
3. Zatwierdzenie protokołu z I posiedzenia;
4. Zatwierdzenie protokołu z II posiedzenia;
5. Zatwierdzenie protokołu z III posiedzenia;
6. Dyskusja w sprawie sytuacji g/Głuchych przybywających z Ukrainy;
7. Sprawy różne;
8. Zakończenie obrad

Wszystkie osoby obecne na posiedzeniu podpisały listę obecności za wyjątkiem osób uczestniczących zdalnie.

Ad. 1.

Pani Przewodnicząca powitała wszystkich zebranych członków rady oraz gości i przedstawiła planowany porządek obrad. Sprawdziła również quorum potrzebne do głosowania. Obecnych było 12 członków Rady, w tym jedna osoba Pani Kosińska-Popiel w zastępstwie Pani Marzeny Machałek. Głosować mogą jedynie członkowie Rady stąd ilość osób mogących oddać głos zmniejszyła się do 11. Zgodnie z zarządzeniem nr 4 w sprawie sposobu i trybu działania Polskiej Rady Języka Migowego quorum osiągnięte jest przy 10 ważnych głosach.

Ad. 2.

Następnie Pani Przewodnicząca przeszła do drugiego punktu porządku obrad i poprosiła o głosowanie w sprawie zatwierdzenia porządku obrad. W wyniku głosowania porządek obrad został zatwierdzony.

Ad. 3.

W dalszej kolejności nastąpiło głosowanie nad zatwierdzeniem protokołu z I posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego. Protokół został zatwierdzony przez 11 członków Rady uprawnionych do głosowania.

Ad. 4

Potem nastąpiło głosowanie nad zatwierdzeniem protokołu z II posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego. Protokół został zatwierdzony przez 11 członków Rady uprawnionych do głosowania.

Ad. 5

W dalszej kolejności nastąpiło głosowanie nad zatwierdzeniem protokołu z III posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego. Protokół został zatwierdzony przez 11 członków Rady uprawnionych do głosowania.

Ad. 6

Następnie Pani Przewodnicząca przeszła do tematu obecnej sytuacji na Ukrainie. Poprosiła, aby obecne osoby przedstawiły ze swojego punktu widzenia jaka jest obecnie sytuacja z uchodźcami z Ukrainy. Pierwsza głos zabrała Pani Marta Abramczyk. Powiedziała, że mamy największą ilość uchodźców w Warszawie, wśród których jest bardzo dużo osób głuchych. Na Ukrainie jest bardzo uboga pomoc medyczna jeżeli chodzi o wsparcie dla głuchych. Większość z nich używa języka migowego, niewielka ilość z nich używa implanty i aparaty słuchowe. Poza tym mają takie same problemy jak słyszący tj. zakwaterowanie, pracę i jeszcze do tego dochodzi problem językowy. Ukraiński język migowy jest inny od PJM dlatego Pani Marta wskazała, że jest to pewne utrudnienie w komunikacji wolontariuszy. PZG i firma Migam utworzyły tłumaczy on-line ukraińskiego języka migowego. Głównym problemem staje się kwestia na jak długo starczy finansowania tej usługi. Kolejną sprawą, na którą zwróciła uwagę jest kwestia informacji odnośnie uchodźców. W małym stopniu używają facebook'a. Są też problemy z orzecznictwem. Wiele stowarzyszeń pomagającym uchodźcom nie uznają ukraińskich orzeczeń. Może w tej sytuacji wyjściem byłoby utworzenie aktu prawnego, który by pozwalał na przetłumaczenie ukraińskiego orzeczenia i możliwości respektowania go w Polsce. By ten przetłumaczony dokument był podstawą do uznania przynajmniej w szkołach dla osób głuchych i przy innych niepełnosprawnościach. Kolejną sprawą są głuche dzieci uchodźców. Kierowanie ich do szkół z internatami dla dzieci głuchych. W takich przypadkach nie wiadomo co zrobić z rodziną takiego dziecka, która nie może przecież z nim mieszkać w internacie.

Pani Przewodnicząca zwróciła się do ministerstwa o wyjaśnienie czy ukraińskie orzeczenia o niepełnosprawności mogą być w Polsce honorowane by przynajmniej ten problem rozwiązać. Czy orzeczenie przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego może być honorowane, czy w specustawie ten temat został poruszony? Głos zabrała Pani Beata Stanibuła, legislator w ministerstwie, która odpowiedziała, że na ten moment sprawa jest nierozwiązana. Brak jest też właściwej osoby w wydziale orzecznictwa, która by mogła wyjaśnić tą kwestię i ewentualność jej rozwiązania w przyszłości. Rada zapisała temat jako do rozwiązania, ale w dalszej kolejności. Następna kwestia to szkolnictwo. Zostało postawione pytanie przedstawicielowi MEN czy ministerstwo planuje coś zrobić, może

przygotować uchwałę w tej sprawie czy o ogóle jest po temat poza agendą MEN? MEN odnosząc się do kwestii kształcenia specjalnego przygotowało rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży. Wszystko to jest po to by rodzice takich dzieci, w tym roku szkolnym lub w uzasadnionych przypadkach, mogli zapisać swoje niepełnosprawne dziecko do przedszkola czy szkoły (także specjalnej) na podstawie oświadczenia o złożeniu do publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Dyrektor poradni psychologiczno-pedagogicznej czy szkoły zgodnie z nowym rozporządzeniem MEN ma prawo uznać przetłumaczone dokumenty związane z orzecnictwem, które dostarczają rodzice. Na chwilę obecną w odniesieniu do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* zgodnie z art. 165 pkt. 14 nie ma takiej możliwości prawnej aby w szkołach specjalnych tworzyć oddziały przygotowawcze. Natomiast jeśli rodzice złożą oświadczenie, że zwrócili się do poradni psychologiczno-pedagogicznej o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dyrektorzy wszystkich szkół, w tym specjalnych, będą mogli takiego ucznia przyjąć.

Pan Bartosz Marganec dodał, że jest problem z ukraińskimi dziećmi głuchymi ponieważ klasy są zapełnione, mają limity i nie ma możliwości utworzenia klas specjalnych. MEN zaproponowało w projekcie rozporządzenia zwiększenie dotychczasowych limitów uczniów w klasach jeśli będzie taka potrzeba. Pomimo, że w szkołach specjalnych nie ma możliwości tworzenia oddziałów przygotowawczych to organ prowadzący może przyznać dodatkowe godziny na naukę języka polskiego. Następnie głos zabrała Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil jako praktyk, nauczycielka która miała w klasie siedem osób, a w tej chwili jest ich piętnaście. Wszystkie nowe osoby to uczniowie głusi ukraińscy. Dodatkowych godzin dla nowych uczniów na razie nie ma. Takie sytuacje kiedy uczeń nie znał języka czy pisanego czy mówionego się zdarzały, ale to był jeden uczeń, a nie jak teraz jest ich połowa. Wyjściem z tej sytuacji jest zatrudnianie nauczycieli z Ukrainy, którzy znają język i mogą wesprzeć polskich nauczycieli lub ich nawet zastąpić. Wszystko zmierza do tego, że niebawem w klasach będzie więcej dzieci ukraińskich niż polskich i zachodzi pytanie co z tym zrobić?

Padło też pytanie odnośnie ilości głuchych uchodźców, w tym dzieci. Określenie dokładnie tej liczby jest niemożliwe z wielu względów. Jedną z nich jest to, że wielu uchodźców jedzie dalej poza granice Polski bo tam mają lepsze warunki. PZG w swoich oddziałach także monitoruje temat, ale jeszcze nie ma bliższych danych. Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil powiedziała, że może dobrym wyjściem byłoby powołanie jakiejś organizacji do koordynowania tym tematem. Pan Bartosz Marganec by zbierał dane i zamieszczał na platformie komunikacyjnej. Pani Czajkowska-Kisil oraz Pan Marganec zgodzili się, że

potrzebny by był zespół osób koordynujących. Pani Abramczyk powiedziała, że PZG jako zarząd główny koordynuje tematem na całą Polskę. Często bywa tak, że uchodźcy po przekroczeniu granicy polskiej nie wiedzą co mają robić. Trafiają do takich miejsc jak np. Instytut Głuchych przypadkowo, a chodzi o to by wszędzie gdzie się znajdują dostawali kontakt do koordynatora i później samo podejmowali decyzję co chcą dalej ze sobą robić. Pan Michał Ganrcarek słusznie zauważył by może do tych działań wykorzystać już istniejącą infolinię powstałą w czasie pandemii uruchomioną przez PZG. Niestety wskazał również na kwestię jej utrzymania poprzez długofalowe finansowanie, którego na razie brak. Pan Paweł Rutkowski podjął temat i zaproponował by może Rada wystąpiła z takim wnioskiem do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Niemniej jednak PZG szuka możliwości finansowania w różnych instytucjach rządowych i pozarządowych. Pani Małgorzata Talipska wspomniała o swojej rozmowie z Ministrem Wdówikiem, podczas której była mowa, że szkoły specjalne rozmawiały w ministerstwie w sprawie art. 165 mówiącym o tworzeniu oddziałów przygotowawczych w szkołach specjalnych by to była decyzja dyrektora szkoły. Na dzień dzisiejszych nie ma takich możliwości. Myślę, że powinniśmy podjąć następujące uchwały dotyczące postulowanych problemów: uchwała o koordynacji PZG, uchwała o asystencji kulturowym, uchwała o ukraińskim języku migowym i International Sign oraz uchwała dotycząca art. 165. W wyniku podjętych tematów została przygotowana uchwała nr 2/2022 Polskiej Rady Języka Migowego z dnia 18 marca 2022 r. w sprawie udogodnień adresowanych do osób głuchych przybywających do Polski w związku z wojną na terytorium Ukrainy. W wyniku głosowania za przyjęciem uchwały było dziesięć osób, jedna osoba się wstrzymała, a jedna osoba w zastępstwie Pani Marzeny Machałek nie miała upoważnienia do głosowania. Uchwała została przyjęta.

Ad. 7

W dalszej kolejności diskutowaną kwestią była nowelizacja ustawy o języku migowym. Ministerstwo zwróciło się w tej sprawie do członków Rady. Głos zabrała Pani Urszula Kurowska legislator w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej. Do ustawy o obywatelach Ukrainy została zgłoszona poprawka poselska, która zmieniła ustawę o języku migowym. W związku z tą zmianą zaszła potrzeba zmiany rozporządzenia do ustawy oraz oszacować skutki dla PFRON jakie niesie ta zmiana. Chodzi tutaj o możliwość dofinansowania ze środków PFRON kosztów szkolenia języka polskiego rozumianego jako język polski w mowie i piśmie nauczaną metodą glottodydaktyczną. Czy szkolenie tą metodą posiada poziomy, czy jest określona ilość godzin i jaki może być koszt takiego szkolenia, jaka jest dostępność - jak wiele firm prowadzi takie szkolenia?

Pan Bartosz Marganec odnosząc się do zadanych pytań oraz patrząc na obecnie obowiązujące rozporządzenie wskazał na zmianę trzech rzeczy:

pierwsza – rozporządzenie wymaga dodania informacji o dofinansowaniu kursu języka polskiego na poziomach od A1 do C2. Są gotowe materiały szkoleniowe oraz są szkoły prowadzące takie kursy. Jest też europejski system kształcenia językowego ESOKJ, w którym język polski byłby traktowany jak każdy inny język tylko dostosowany do nauki przez osoby głuche. Jest tu mowa o nauczaniu czytania i pisanie z pominięciem nauki mowy,

druga – przy zmianie rozporządzenia warto byłoby zmienić sposób oceniania wskazanych powyżej poziomów języka migowego,

trzecią – sprawą są wymagania wobec lektorów. Musi to być osoba wykształcona, posiadająca odpowiedni dyplom filologii języka polskiego. Osoba wiedząca jakich metod używać do nauki języka polskiego. To wymaganie też powinno być zastosowane do języka migowego.

Podsumowując Pani Małgorzata Talipska powiedziała, że PJM i język polski podlegają tym samym standardom ESOKJ czyli od A1 do C2, a SKOGN i SJM pozostają bez zmian.

Pan Marganec wyjaśnił, że PJM i język polski są naturalnymi językami i dlatego można w nich stworzyć te poziomy. SJM i SKOGN to są metody, sposoby komunikowania – to nie jest to samo co język naturalny. Następnie Pan Marganec przedstawił propozycję zmiany rozporządzenia w sprawie dofinansowania kosztów szkolenia języka polskiego, PJM, SJM, SKOGN i tłumacza przewodnika. Pojawiło się kilka głosów z sali odnośnie wymagań jakim powinni podlegać wykładowcy oraz rozwinęła się dyskusja o sposobie dofinansowania i rozliczania kosztów poniesionych na szkolenie.

Ad. 8

Na zakończenie Pani Przewodnicząca zaprosiła na następne posiedzenie, które zostało zapowiedziane na kwiecień 2022 r.

Protokolant

Przewodniczący Rady